

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Kaj se dogala na Daljnem vzhodu.

Medtem ko vsa Evropa napeto zasleduje dogodke v Španiji in se upravičeno zgraža nad mešetarnjenjem v londonskem odboru za „neumešavanje“, kjer se evropske velesile pod raznimi človekoljubnimi krinkami potegujejo edino za svoje lastne koristi in hočejo kovati kapital iz krvi nesrečnega španskega naroda, v tej zmešnjavi gledanj in interesov se je daleč od Evrope, na daljnem Kitajskem razplamenel nov vojni požar, ki mu zaenkrat obsega še ni mogoče prorokovati. Vendar pa utegnejo sence tega plamena pasti tudi na Evropo in med njenimi narodi povečati bojazen in skrb za negotovo bodočnost. Kaj se pravzaprav dogaja na Daljnem vzhodu? Vsem so še v spominu dogodki od l. 1931 dalje, ko je Japonska začela napadati Kitajsko, dokler ji ni iztrgala Mandžurijo s 30 milijoni prebivalcev in napravila iz nje „samostojnega“ cesarstva pod japonskim nadzorstvom. Takrat je bila Kitajsko brez moči, njena vojska nedisciplinirana in slabo oborožena, zato ni nudila skoro nobenega odpora. Pomisliti je treba, da je na Kitajskem vladala že več stoletij skrajna neurejenost. Kitajci so dosegli svojo najvišjo kulturo že pred 4000 leti. Tedaj so zgradili okrog svoje ogromne države „kitajski zid“ in kmalu nato se je začel notranji propad. V posameznih pokrajinah so zavladali samopašni oblastniki, večkrat pravi razbojniški poglavarji, ki so strahovali s peščico vojakov več milijonov mirnega ljudstva. Ni čudno, da se je med kitajskim ljudstvom tekom stoletij razvil strahovit notranji odpor proti vojaškemu stanu in da so kitajski pesniki stoletja in stoletja vzgajali mržnjo in prezir do vojske.

Šele l. 1912 je nastopilo na Kitajskem živahno gibanje, ki je stremelo za tem, da se uvede v državi red in enotna uprava. Kitajska je tedaj postala republika in njegova glavna organizatorična sila stranka Kuomintang. Razumljivo je, da v dobrih 20 letih iz naravnost vzornega nereda ni bilo mogoče napraviti urejene države. Kitajska je veliko večja kot Evropa, ima nad 300 milijonov prebivalcev in vendar nima na vsem ogromnem ozemlju nobenih pravih prometnih zvez, ne cest, ne železnic, razen na ozkem pasu — ob Tihem oceanu.

Ko so Japonci segli po Mandžuriji je kitajski narod na svoji koži občutil, kako neskončno majhen in slaboten je napram moderno organizirani sili — vkljub svojim 300 milijonov duš. Zunanja nevarnost je vzbudila smisel za skupno obrambo. Našel se je sposoben vodja v osebi maršala Čankajška, ki je v kratkih petih letih organiziral 500.000 mož moderno opremljene armade. Seveda v teh par letih ni bilo mogoče iz kitajskega človeka iztrebiti tiste notranje mržnje do vojske in vojaštva, ki se je vanj vcepljala skozi stoletja. Zato Kitajec še ni vojak v evropskem smislu, čeprav je osebno ravno tako hraber kot Japonec. Vsekakor pa so se na Kitajskem v zadnjem času izvršile velike spremembe.

Japonsko je začel razvoj na Kitajskem skrbeti. Ona ima namreč poseben osvajalni načrt, ki naj bi se uresničil v štirih etapah in postavil Japonsko na prvo mesto med velesilami sveta. Po tem načrtu mora Japonska najprej spraviti pod svojo oblast Mandžurijo in severno Kitajsko. To naj bi bila prva etapa. Po primernem odmoru bi sledila osvojitve ostale Kitajske in Vzhodne Indije, nato osvojitve Avstralije in končno kot končni cilj osvojitve obeh Amerik.

Uresničevanja tega vsekakor ogromnega načrta

se je začelo l. 1931 s pohodom v Mandžurijo. Ta pohod je stal Japonce ogromne svote denarja. Treba je bilo vzdrževati veliko armado v osvojeni deželi, treba je bilo graditi železnice in ceste, z eno besedo treba je bilo vložiti velik kapital, da se uredi najnujnejše. Zato je Japonska odložila l. 1935 nadaljno osvajanje na poznejši čas.

V nasprotju s gospodarskimi krogi so japonski generali mnenja, da je sedanjí trenutek zadnja ugodna prilika, da lahko nemoteno nadaljujejo z zasedbo Kitajske. Zakaj ravno sedaj? Samo tri velike sile lahko priskočijo na pomoč Kitajcem: Rusija, Anglija in Amerika. Glede Rusije vlada prepričanje, da je po zadnjih čiščenjih v armadi močno oslabiljena. Anglija ima polno skrbi v Evropi: v nevarnosti je njena pot do azijskih kolonij. In Amerika? Letos je bil v Združenih državah sprejet zakon o nevtralnosti. Po tem zakonu se Zedinjene države Severne Amerike ne smejo udeležiti nobene vojne, če niso direktno napadene. Torej tudi s te strani Japoncem ne preti nobena nevarnost.

Preporod na Kitajskem je še vedno le v početku. To se je videlo pri prvih bojih okrog Pekinga,

nekdanje prestolice severne Kitajske. Nekaj kitajskih generalov se je dalo takoj podkupiti in Japonci so lahko zasedli mesto brez boja. Kitajska vojska še vedno ni zanesljiva. Vsekakor pa bodo topot imeli Japonci težji posel kot pred leti v Mandžuriji. Z brezobzirnim izkoriščanjem doslej osvojenega ozemlja so se pri Kitajcih silno osvojevali in bodo morali računati z vedno večjim odporom. Živ primer tega odpora je zbiranje prostovoljnih prispevkov za nabavo modernega orožja kitajski vojski. Samo v Šanghaju so v enem dnevu nabrali v ta namen 7 milijonov dolarjev (35 milj. šil.).

Verjetno pa je, da do vojne tudi sedaj ne bo, ker se moderno vojskovanje vrši brez vojne napovedi. Japonska si je zadala morda preveliko nalogo. Malo je verjetno, da bo zmogla trajno žrtvovati 60% svojega državnega proračuna za vojaške potrebe. Zna pa se tudi zgoditi, da bo prevelika pohlepnost Japonske po zemlji in oblasti postala zanjo usodna. V zgodovini imamo že nekaj takih primerov. In tedaj se bo mogel zatirati in ponižani kitajski narod dvigniti in na svoji zemlji postati svoj gospodar.

Stojadinovič o konkordatu.

Več dni trajajoča razprava o konkordatu v jugoslovanski skupščini, ki je potekala mestoma zelo burno, je vzbudila pozornost tudi pri širših krogih jugoslovanske in evropske javnosti. Ob priliki otvoritve prve jugoslovanske tovarne za aluminij je govoril v Šibeniku tudi predsednik jugoslovanske vlade dr. Milan Stojadinovič, ki je dejal med drugim sledeče: „Zadnje dni sem moral vzdržati izredno težko borbo. Borba je bila težka, ker se je bilo treba boriti proti dvema nevarnim nasprotnikom, izmed katerih se eden imenuje zabloda, drugi strast. Velika zabloda je bila domneva, da bo sporazum s katoliško cerkvijo v čemerkoji oškodoval ali podrejal srbsko pravoslavno cerkev. Tega jaz ne bi dovolil, a tudi sploh ne bi bile mogoče. Strast naših političnih nasprotnikov, zapeljanih po sveti mržnji proti vladi, kateri imam čast predsedovati, pa je namenoma jačila to zablodo in hoté spremenila sveti božji hram v areno politične borbe. Storil sem vse, kar sem bil dolžan, da zaščitim cerkev pred temi dozdevnimi prijatelji, ki so ji te dni napravili veliko škodo. S svojimi prijatelji se bom še nadalje trudil, da bodo vse po zakonu priznane vere zaščitene, da nobena ne bo nad drugo, prav tako pa tudi, da nobena iz med njih ne bo nad državo. Država in cerkev, vsaka v svojem delokrogu, morata druga drugo podpirati in vzajemno izpopolnjevati. To bo vodilo načelo za moje delo. Med nami, jugoslovanskimi državljani, Srbi, Hrvati in Slovenci mora biti iskreno in resnično spoštovano načelo: Brat je mio, koje vere bio. Ker le tako bomo lahko očuvali verski mir in duhovno edinstvo Jugoslavije.“

Zadnja pot patriarha Varnave. Od 24.—29. julija so bili posmrtni ostanki patriarha Varnave izloženi v saborni cerkvi v Belgradu; ves ta čas so prihajali pravoslavni verniki iz raznih delov države po zadnje slovo od svojega spoštovanega cerkvenega poglavarja. Pomen pokojnega patriarha za srbsko pravoslavno vero in za srbski narod spoznamo morda najbolje iz govora, ki ga je imel ohridski škof v saborni cerkvi ob njegovi krsti in ki je med drugim dejal: „Spet smo zaviti v žalost kakor pred tremi leti. Takrat smo plakali

za kraljem mučenikom, zdaj pa plakamo za patriarhom mučenikom. Plakaj narod svetosavski, ker udarec usode, ki te je zadel, je strašen. čas je plakanju in gorčini. Plakajte Sokoli, ker ste izgubili onega, ki je vaše zastave blagoslavljal. Plakajte četniki, ker ste izgubili onega, ki je netil vaše rodoljubje. Plakaj Belgrad, ker si izgubil onega, ki te je ljubil. Če ljubimo našega patriarha, moramo ljubiti njegovo oporoko. Na njegovi krsti je zapisano: Ljubite srbstvo, ljubite pravoslavje! On je ljubil svojo pravoslavno vero in svoj narod...“ „Oporoka patriarha Varnave je bila vera v Boga in edinstvo, odpuščanje neprijateljem in ljubezen napram bratom vseh ver.“ Pogreb patriarha se je vršil na izredno svečan način pretekli četrtek.

Letalska nesreča na Nizozemskem. Blizu Haaga se je pripetila velika letalska nesreča zaradi tega, ker je strela udarila v letalo, ko se je nahajalo 200 m visoko. Strela je takoj zažgala bencin in letalo je nalik ogromnemu plamtečemu zublju padlo na tla. Vsi potniki z obema pilotoma vred so zgoreli. Do sedaj ni bilo mogoče določiti imena vseh ponesrečencev. V letalu se je nahajalo vsega 9 potnikov, kot izhaja iz potnih listin letališča. Med njimi so Američani, Angleži, Francozi ter tajnik mednarodne prometne zveze Nadhaus.

Razno-kratko: Medtem ko se nadaljuje v Španiji krvava borba, se nahaja internacionalni odbor za neumešavanje v Londonu zopet v težki krizi; njegov razhod bo menda še najboljši in edini izhod iz te permanentne krize. — V Vratislavi v Nemčiji so pretekli teden obhajali praznik nemške pesmi. Pri slavnosti je sodelovalo nad 130.000 nemških pevcev iz celega sveta, med drugimi tudi več tisoč iz Koroške. — Državni minister za prehrano v Nemčiji je izdal naredbo, v smislu katere mora vsak producent žita vse žito, ki ga pridelal, oddati državi. Izvzeto je oddaje le tisto žito, ki ga producent potrebuje za lastno prehrano in za seme. Prepovedano pa je uporabljati krušno žito za krmljenje. Namen te naredbe je, zasigurati žito potrebno za kruh. — Časopisi poročajo dnevno o aretacijah uglednih bolševikov v Rusiji. — V Kairu so minuli četrtek slovesno ustoličili novega egiptovskega kralja Faruka. — Romunski kralj Karol je prispel 1. avgusta v Slovenijo, kjer je obiskal kneza namestnika Pavla na Brdu pri Kranju.

Zavarovanje kmetov za starost.

Msgr. Podgorc.

Dobili smo zavarovanje poslov za starost in bolezen. Obstoji pa še vprašanje, kako se bo to uravnalo, da ga bodo mogli kmetje nositi. Zdaj si pač kmet pomaga na ta način, da posle čim prej odslovi in jih čim manj sprejme. Hlapci in deklet pridejo ob delo, kmetija pa trpi na pomanjkanju delavnih moči. Gospodarski položaj je takšen, da kmet večjih plačil ne zmore. To zadevo bo treba vsekakor še spraviti v ravnotežje.

Zdaj pa nastane vprašanje: za slučaj bolezni in onemoglosti je poskrbljeno za hlapca in deklo, ali je poskrbljeno tudi za gospodarja in gospodinj? Kmet plačuje zavarovalnino za posle, zase pa ne. To je neznosno in — nespametno obenem. In zakaj kmet zase in za svojo družino ne plačuje? Ker ne more, ker nima. Naj bi se socialne reforme izvajale vendar enkrat tudi v prid kmetu in ne samo v prid uradniku in delavcu! Zakaj tako, kakor je zdaj, stvar ne more ostati. Ako zboli hlapec, pride zdravnik, če treba desetkrat; če zboli kmet, zdravnika ne more poklicati, ker nima denarja, da bi ga plačal. In če se naselijo v hiši bolezni, se mora siromak pripraviti, da pride ob dom.

Podobne razmere kot pri kmetih vladajo tudi pri obrtnikih in trgovcih. Osobje je zavarovano, gospodar ne. Nedavno so imeli trgovci na Dunaju tozadevno zborovanje, na katerem so iznesli predlog, kako naj se zavaruje tudi podjetnik. Morda bi tudi kmet mogel nastopiti pot, katero so ubrali obrtniki. Na zborovanju trgovcev se je povedalo sledeče: „Trgovci, ki je obubožal, ne more plačevati visokih premij-doneskov.“ To velja tudi za naše kmete: vsi so obubožali in plačilo mora biti nizko. Starostno rento dobi samo, kdo je potreben.“ Tega se bomo držali tudi mi. Kdor ni potreben, zakaj bi se ga oskrbovalo. „Če kdo misli: zakaj naj vplačujem, če se mi ne zagotovi, da dobim na vsak način starostno podporo.“ Mu odgovorimo: Nihče izmed nas ne ve, če ne postane kdaj siromak, da mu bo renta potrebna. Saj plačujemo tudi zavarovanje zoper požar v nadi, da nikoli ne bo gorelo, Dunajski trgovci so napravili sledeče tozadevne račune. Rente naj se izplačujejo od 65. leta naprej. Vsakdo naj dobiva mesečno 120 S. Če se k zavarovanju prihlasi 10.000 ljudi, bosta od 100 ljudi dobila prvo leto že dva podpore, od 10.000 torej 200 ljudi (izprva se zahteva povsod, da mora zavarovanec biti nekaj časa plačnik, predno dobi pravico do zavarovalnine. Izračunali so, da bo vsaki plačeval mesečno 10 S počez. Kdor pristopi mlad, bo plačeval manj, kdor je že star več, za to imamo natančno izračunane tabele. S tem doneskom se misli zavarovati trgovce. Za kmete lahko rečemo, da na stare dni ne potrebujejo mesečnih 120 S, srečni bojo, če se jim

zagotovi 50, ker kmečki človek ne more biti brez dela. do zadnjega dne ne; on tudi ne potrebuje podpore, kakršno potrebuje človek v mestu. Torej bi plačilo zanj znašalo samo 5 S na mesec. Kdor hoče in more višje zavarovanje, vzame pač dve številki, plača dvojno in bo dobival dvojno.

Pet šilingov na mesec to že ni več svota, katere bi se ustrašil. Neko zavarovanje smo kmetom dolžni. Poglejmo siromake na stare dni. Izvzeli so si užitek. Ali sin ga ne more in čaka, kedaj bo stari zatisnil oči. Oče toži sina, sin kolne starega, tako ne sme ostati. Morebiti se te zadeve poprima naša zadružna zveza, jo preudari in čimprej jo izvede, tem boljše.

DOMAČE NOVICE

Rosental—Spodnji Rož. Črn dan, kakoršnega še najstarejši ljudje tukaj niso doživeli. je bil letos 30. juli. Proti tretji uri se je močno stemnilo, po kratkem bliskanju in grmenju pa je začela padati debela toča nad četrto ure dolgo. V logu ob Dravi je ležalo je čevelj debelo. Uničena je stoprocentno ajda, ki je popolnoma izginila iz njiv, popolnoma je tudi zdrobljen in zlomljen oves, zelo močno poškodovana turšica, krompir in ostalo, kar je še bilo zelenega na polju. Posebno so prizadete vasi Št. Janž, Podsinja vas, Rute Žingarie, Babnjak, Trnje, Svetna vas. Pa tudi iz onstran Drave so žalostne gledale bele gorice v Rož kakor spomladi. Ubogo ljudstvo, ki je po slabi prvi letini zgubilo tudi upanje na boljšo jesensko letino.

Gottestal-Föderlach—Skočidol-Podravje. (Razno.) Zvezo življenja sta sklenila Jožef Belohuby, p. d. Danielov v Skočidolu, ključavničar na Jezernici, in gčna Alojzija Esih, p. d. Esihova na Suhi. Bivališče imata v lastni hiši v Skočidolu. Da bi bila srečna! — Na kraj večnega miru smo prenesli v zadnjem času Leopolda Schiller-ja, bivšega dolgoletnega posestnika in gostilničarja v Vernbergu. Pogreba se je udeležila izredno velika množica ljudi s požarno brambo, katere poveljnik je rajni bil več kot 30 let. Dosegel je 75 let. Za njim pa je po kratki bolezni umrla Ana Uršic, p. d. Kranjčičia v Novi vesi, v starosti 76 let. Ves čas je nemožena sama vodila gospodinjstvo in gospodarstvo, skrbeča kakor sveta Marta v evangeliju. Oba sta bila previdena. N. p. v m. — Na Udmate pri p. d. Orenu je sedaj počitniški dom za dijake. Pod vodstvom vseučilišnega bogoslovca z Dunaja biva zdaj tam 32 dijakov-gimnazijcev in realcev. Vsi so kongreganisti. Imajo v podravelski podružnici redno božjo službo in prejemajo zelo pogosto svete zakramente. Nekaj časa so imeli v osebni preč. g. Mat. Igerca, novomašnika, lastnega dušnega pastirja. Meseca avgusta pride za njimi

njih dunajski duhovni voditelj dr. Glück. — Žetev je srednja. — Pri Tamniku v Novi vesi in pri Šustariču v Dolah so imeli tata. Enkrat pride vse na dan. — Po Dravi je priplavalo neki dan vse polno kumerc, čebula in česnja. Najbrž je to blago, ki je bilo vsaj deloma še rabljivo, izročila valovom kaka večja tvrdka v Beljaku, ki ga ni mogla prodati in ga revnim ni hotela zastonj podeliti. Ljudje ob Dravi so mnogo teh plavajočih potrebščin polovili iz vode. — Letoviščarjev v naših vaseh ni mnogo. — Tekom meseca julija je bilo letos, kakor sicer samo v jeseni oz. zgodnji spomladi, opazovati cele jate dol (kavk). Zdaj so zopet zginitile. — V jeseni pričakujemo uprizoritev „Miklove Zale“ po šentjakobskih igralcih.

Ferlach—Borovlje. Tudi Borovlje imajo svoje „žogarije“ — Fussballklub — kateremu načeluje g. Kometter. Hud je bil začetek, kolikorkrat so pač prišli kaki gostje, vselej je bil poraz. Toda Borovljanci so se vadili naprej in niso obupali. Dne 25. julija so napravili prvi izlet preko naših mej in tokrat na tekmovanje s športnim klubom v Trzič na Gorenjskem. 35 oseb se je peljalo v dveh avtih preko Ljubelja. In tokrat ne zastonj, kajti zmagali so Borovljanci, borba je izpadla 1:3 v korist Borovljam. Še dolgo po tekmi so sedeli Borovljanci v krogu prijaznih Trzičanov in iz raznih govorov je bilo slišati, da ljudstvo vendar le misli drugače kot nekateri prenapetneži! — Pa s tem še ni konec. V nedeljo dne 8. avgusta pridejo športniki iz Trziča na revanžo v Borovlje, kjer se bo vršila tekma ob 4. uri popoldne na športnem prostoru na Doleh. Tudi vsi ljubitelji zdravega športa iz sosednih občin so vabljeni.

Ferlach—Borovlje. S tlakovanjem ceste in trga v Borovljah se je začelo in bo s tem izvršeno delo, na katero se je pripravljalo že preko 10 let. S tem je dobilo delo zopet nekaj brezposelnih. Dežela bo prispevala menda 70%, ostalo občina. — Vojake „Frontmiliz“ smo tudi že dobili, o katerih se je zadnje mesece že toliko razpravljalo. Sedaj enkrat je tu 30 fantov, ko bodo ti izšofani pridejo drugi. Za stanovanje teh se je najela in preuredila nekdanja „Ogrisova“ delavnica na Kobli, vadijo pa se vojaki na prostoru „Arbeiterheima“. — V Nemčijo je z zadnjim transportom odšlo 13 puškarjev, ki že vsi delajo. Kakor se sliši, dobijo stroške vožnje povrne, vendar so se morali zavzeti, da ostanejo najmanj 2 leti tam. Iz pisem, katere pišejo svojim znancem, sledi, da se počutijo srečne, da imajo zopet delo, saj so bili nekateri že preko dve leti brezposelni. Tudi življenske razmere so za delavce v industrijskih krajih precej urejene, strogo in točno, samo na jed se je nekaterim še treba privaditi.

Koroški gojenki gospodinske šole v Mali loki sta nam poslali daljše pismo, v katerem pišeta o

PODLISTEK

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(10. nadaljevanje.)

Še vedno se mu je zdelo, da čuje za seboj, kako bobni zemlja, se lomijo veje in poka suhljad.

Šele na planini je obstal. Zadaj za grebeni se je vrtela žareča obla. Iz živega, prelivajočega se ognja so segali plameni v modro ozračje. Bližnji vrhovi so krvavo žareli. Jemalo mu je vid, tako je vrela ognjena svetloba. Vedno bolj in bolj je naraščala obla, že daljni vrhovi so bili škrlatasto zagoreli. Tedaj je obviselo solnce nad zemljo in pozlatilo nizke trave.

Hladen dih je šel preko njih, zazibale so se mecesnove veje. Martin je stopil v stan, zbudil pastirja in zaspal.

*

Krave so se porazgubile na paši, rdeče in bele lise na sočni travi. Martin se je prebudil, ko je stalo solnce visoko na nebu ter so bile sence že majhne. Mlad pastir z Velike je prinesel pošto: „Martin, ne hodi danes, pastirji te čakajo!“

On se je zasmejal. Opoldne so sedeli Maloplaninci na lesah pred stani.

„Meta ima žganje?“ je zbadljivo vprašal Martin.

„Zelenega.“

„Jeračeva je usmiljena ženska.“

Martin se je odločil. „Fantje, na Veliko planino pojdemo, o belem dnevu, da nas ne bodo več ponoči zalezovali.“

„Velja!“

Zbrali so se in si zatakali rože za klobuk. Martin je vzel harmoniko.

„Ne jemljite kolov, jih tam dobimo!“

„Tudi prav!“ Fantje so se smejali.

Zapela je harmonika. Lahno so hodili po mehkili tleh. Radovedno so se obračale pasočje se krave. Vriskanje je šlo čez planino.

V stanih na Veliki so močali pastirji. Le redko se je prikazala glava skozi vrata in zopet izginila.

Liza je stala pri lesi. Pbledela je. Spredaj je hodil Martin in brezskrbno igral. Veter je pršil pesem nad prepadi.

Vriskanje je naznanilo prihod Maloplanincev. Stopili so med stane.

„Na korajžo, fantje!“

Nihče se ni oglasil. Mlad fant je izdril iz lese kolček in se opiral nanj. Liza se je skrila. Zdelo se je, da je Velika planina zapuščena.

Martin je zavriskal. Liza je sedela pri ognjišču in držala roke na prsih, tako ji je bilo srce.

„Pojdimo pit!“

Meta je imela leseno bajto s prostorno izbo. Tam so posedli. Nekateri so stali pri vratih in se na videz malomarno ozirali po planini.

Jeračeva je stopila iz stana in prišla k Meti. Veselo so jo pozdravili.

„Ho, ho, Jeračeva devica!“

„Nisi nič pripomogel,“ se je smejala majhno babše, komaj do pasu segajoče. Nad široko zgornjo ustnico se je svetila zacelejena brazgotina.

„K Martinu bom sedla.“

On je igral. Nekateri so plesali. Trdo so udarjali ob iesena tla.

Martinova harmonika je vžigala. Smehljaje se je ukazoval: „Stopite po Lizo, pa še druge pripeljite!“

„Martinek, ti si lep fant, da bi bil tak moj sinek!“ je pela Jeračeva in nalivala.

„Zakaj pa ti ne piješ, Jeračeva?“ je kričal fant za mizo.

„Saj pijem!“ je vreščala in se vedno tesneje stiskala k Martinu, ki je sedel poleg nje kakor velikan ter se venomer smehljajal.

„Ni res, pod mizo je zlija,“ je kričal fant

„Na, pa pijva bratovščino!“

„S teboj?“ se je oni branil zaničljivo.

„Še rad jo boš, ko drugih ne bo. Pijte, fantje, pijte!“

Liza je vstopila. „Semkaj sedi!“ Martin jo je posadil na levico.

„Dve nevesti imaš!“ se je smejala Jeračeva.

Harmonika je neprestano pela. Prišlo je še par deklet in rajanje se je vžgalo.

Liza je sedela nepremično in strmela v Martina, ki jo je objemal z veselimi pogledi. Parkrat ji je nalil. Nič več ni vedela, kaj se godi z njo. Divji ples, kričanje in harmonika so jo vso omamili. Naslonila se je nanj, oči so se ji solzile. Jeračeva ni čula. Le-ta se je poizkušala vzpeti do ušes.

tamošnjih prilikah med drugim naslednje: „Šola nama nudi pouk v teoriji in praksi. Zelo zanimiv predmet je vzgojeslovje, pa tudi hranoslovje, gospodinjstvo, vrtnarstvo, živinoreja, sadjarstvo in še več važnih predmetov. Važen posel imamo v kuhinji, kjer se bomo marsikaj naučile, naj si bo v preprosti, kakor tudi v boljši kuhinji. Tudi pri kokoših in prašičih imamo od časa do časa opravila. V mlekarji je tudi zanimivo delo, kjer delamo razne sire, surovo maslo itd. V prakso gremo še na vrt, polje in parkrat smo tudi šle v gozd grabiti listje. Največje veselje imamo z vrtno, ki smo ga tako lepo uredile, da ga vsakdo z veseljem opazuje. V njem imamo nasajene mnogo zelenjadi, ki jo rabimo v kuhinji za pripravo preproste, okusne hrane. Pa ne mislite, da nimamo nič cvetja, nič petja; obojega imamo dovolj: lepo cvetje krasi celi malološki griček — a petje deklet se razlega po celi okolici.“ Končno pošiljeta vrli naši dečli vsem bralcem našega lista nebroj iskrenih pozdravov.

NAŠA PROSVETA

Jakob Sket.

Letos poteka 25letnica smrti in hkrati 85letnica rojstva profesorja Jakoba Sketa; njegovi rojaki in častilci mu bodo vzdali 8. avgusta t. l. na njegovem rojstnem domu na Mestinjah pri Šmarju spominsko ploščo. Mi koroški Slovenci pa imamo še posebno dolžnost, da obudimo nanj spomin, ker poteče letos obenem šestdesetletnica njegovega prihoda v Celovec.

Sket je bil sin zelene Štajerske. Šolal se je v dobi narodnih taborov, v času preporoda in prebujenja štajerskih Slovencev najprej v domači šoli na Sladki gori, nato v Celju, Mariboru in končno v Gradcu. Mladi Sket je gojil srčno željo, da bi postal vseučiliški profesor, na podlagi svoje vsestransko odlične kvalifikacije je imel za to tudi najlepše izgled. Toda pregovor „človek obrača, Bog pa obrne“ se je izpolnil tudi v njegovem slučaju. L. 1877 je bil poklican za suplenta na celovško gimnazijo in na Koroškem je ostal do svoje smrti. Celih 31 let je poučeval na celovški gimnaziji slovenščino, latinščino in grščino. Po njegovi smrti je podal neki učenec o njem v „Miru“ sledečo sliko: „Kot učitelj na celovški gimnaziji je slovel Sket po svoji pridnosti, natančnosti in globoki izobraženosti. Vedel je in prepričan je bil, da mora mladina že v šolah pokazati, da bo kos življenskemu boju. Hotel je vzgojiti delavne može. Zato je postopal sicer strogo, a pravično. V slovenščini ni bil Sket samo dober učitelj, ampak kazal nam je vedno pota, ki vedejo do boljše bodočnosti slovenskega naroda...“ „Obenem je dosegel Sket, da se je zopet uvedel obligatorni zrelostni izpit za Slovence, ki so ga naredili par let prej za fakultativnega, t. j. delal je maturo v slovenščini, kdor je hotel. Kar deluje koroških Slovencev sedaj v duhovniški ali pa posvetni službi, vse je vzgojil naš nepozabni učitelj Sket.“

Glavne in neminljive zasluge pa si je Sket pridobil na literarnem polju kot znanstvenik, pisatelj in organizator; v tem pogledu je postal vreden naslednik Janežičev. Najprvo je spisal za Nemce več knjig, na podlagi katerih so se lahko uspešno učili slovenščine. Slovcem pa je preskrbel prepotrebne čitanke za srednje šole. L. 1881 je skupno s dr. Gr. Krekom in Trstenjakom ustanovil „Kres“, leposloven in poučen list, postal njegov urednik in najmarljivejši pisatelj. V „Kresu“ je izšel tudi Sketov prvi Roman „Milko Vogrin“. Naravnost znamenito pa je postalo Sketovo ime med Slovenci, ko je izdala l. 1883 Družba sv. Mohorja njegovo „Miklovo Zalo“. Je to prava ljudska knjiga, ki je šla svoj čas iz roke v roko in za katero so se ljudje kar trgali. Tudi danes še je na podlagi Sketove povesti dramatisirana „Miklova Zala“ ena najpriljubljenejših in najlepših slovenskih ljudskih iger. Mnogostransko delovanje je razvijal Sket dalje pri družbi sv. Mohorja, kjer je bil celih 36 let odbornik in 16 let njen tajnik za knjige posvetne vsebine. In njegov delež na velikem napredku te najzaslužnejše slovenske kulturne ustanove ni majhen.

Pred 25 leti so položili njegove posmrtno ostanke k večnemu počitku v Trnji vasi. Imel je veli-

časten pogreb. Poleg drugih se je poslovil ob odprtem grobu od njega tudi msgr. Podgorc, ki ga je v svojem govoru označil kot temeljito izobraženega učenjaka, strogega, a pravičnega učitelja in vzgojitelja, neumornega delavca na znanstvenem in literarnem polju, iz čigar peresa je poteklo dvanajstdeset knjig, in neutrudnega odbornika družbe sv. Mohorja. In če je kdo izpolnil besede pesnika do zadnje pičice, izpolnil jih je on: Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!

GOSPODARSKI VESTNIK

Cena in prodajanje živine.

Na zborovanju Zuchtverbanda — živinorejske zveze — dne 3. julija je poročal docent dr. Peter o prodaji in cenah živine. Njegova izvajanja zanimajo seve tudi naše gospodarje. Strokovnjak je poročal sledeče: Težkoče pri prodajanju živine so se pričele v jeseni l. 1929, in s temi težkočami je začela padati cena. Cena je padla za 20—25 g pri kili. L. 1930 so težkoče postale še večje. Tedaj se je v Matreiju na Tirolskem zgodilo, da je enkrat prišlo na trg 1600 goved, a se jih je le 200 moglo prodati. V jeseni 1933 se je cena nekoliko zboljšala. l. 1934 se je zopet poslabšala. Šele l. 1936 so se razmere začele zboljšavati. Ta kriza se ni javljala samo v Avstriji, marveč povsod.

Glavni razlog teh težkoč je, da se je v vseh evropskih državah zmanjšal konzum mesa, in da se mesa poje zdaj počez v letu same dve kili na človeka. V Avstriji se poje 120.000 centov mesa manj, to je 30.000 goved. Zanimivo je pri tem, da v srednji Evropi in na Angleškem pojema uživanje govejega mesa, v Italiji pa konzum svinjine. Navadno se trdi, da pač ljudje danes nimajo, da bi si kupavali mesa. Nekaj resnice je na tem. Ali doglalo se je, da ravno tisti ljudje pri mesu najbolj štedijo, katerih gospodarski položaj ne sili k varčevanju. Misli se, da tukaj uplivajo raznostranjanja nekaterih učenjakov, ki zagovarjajo misel, da ni zdravo, uživati veliko mesa, in da naj živi človek ob rastlinski hrani. Pri tem se zagovarja korist tovarn, ki izdelujejo rastlinsko maščobo. K temu opominjamo in trdimo, Konzum se povsod krči, če se blago preveč podraži z raznimi dajatvami: krči se konzum kave, sladkorja, mleka in seve tudi mesa, če kilo mesa stane 2.50 do 3 S, ko se za vola dobi samo 1 S za kilo žive teže. Vedno se je reklo, da če živa teža stane 1 S, sme meso stati 2 S. Da stane tri in da si ljudje potem mesa ne kupujejo več, ima svoj razlog v tem, da se meso neopravičeno podrajuje. Podrajuje se, ker je preveč mesarjev, ki potem niso več popolnoma zaposleni pa morajo le živeti. Podražuje se po nepotrebnih izgubah, ki jih trpijo mesnice. Pred par leti so nam pravili mesarji, da slabših vrst mesa ne morejo prodati. N. pr. drobnice nihče ne vzame in se mora dajati prašičem. Meso se podrajuje z raznimi dajatvami. Mesarji v Celovcu imajo klavnih stroškov kar 45 g pri kili. In ko je za zimo treba pomoči, se zopet pravi: „Kdor jè meso, naj plačuje za siromake!“ V resnici pa tisto plačuje kmet, ki za govedo premalo dobi; konzum se krči, ker uradnik natančno računa. Tako se za zimsko pomoč malo kaj zasluži, konzum se krči, in cena živine pada. Od lanskega leta so se cene živine nekoliko zboljšale. Ljudje so rekli: Ker so prišli Nemci kupovat! Ne samo, raditega. Marveč raditega, ker Ogorska, Jugoslavija in Romunija svojih kontinentov niso več popolnoma izrabljale, to se pravi, niso več pošiljale toliko živine na Dunaj, kakor bi ga smele poslati. In zakaj te države niso več silile na Dunaj? Abesinska vojna je Evropo vznemirila. Italija je tedaj klala svojo živino in je precej živine kupovala. Obenem pa so vse evropske države pripravljale konzerve. Zlasti severne države so to priložnost izkoristile. Švica je enkrat iz Danske kupila 30.000 krav ter jih je porabila na račun tuje države za konzerve. Potem je bilo leta 1936 povsod v Evropi dosti sena, in kedar je dosti krme, posestnik govedo ne prodaja rad. čaka in pita, da porabi krmo. V letih 1934 in 1935 nastopila je tudi naša vlada kot kupec. Ljudem, ki nimajo dela, se je kot podporo dajalo živeža-klobas in nakupilo se je v ta namen 33.000 goved slabše vrste. Toliko nakupovanje se je na naših živinskih trgih poznalo, in cene so se dvigale.

Če se konzum mesa ne zviša, in ni upanja, da bi se razmere spremenile, in v slučaju, da se živine iz inozemstva uvaža kakor do zdaj, imamo v Avstriji na leto 10.000 goved preveč. Ta živina se mora izvažati ali kot klavna ali kot plemna živina. Ta živina se izvažava v Nemčijo in v Švico, ter se tako živinorejski položaj izdatno lajša.

Današnja cena pitovne živine ne zadostuje, da bi se moglo vole do popolnosti pitati. Na Nižjeavstrijskem in v Burgenlandu so hlevi, kjer se tako pita. Tam se je vol, ki so ga na Koroškem kupili dobro rejena, pital še 8—10 mescev in da se je to pitanje splačalo, moralo se je za popolnoma pitane vola dobiti 45 g pri kili več, kakor se je plačalo za plemnega. Bržkone se bo to pitanje vnaprej opustilo.

Plemne krave in bike prodajata Tirolska in Predarelska. Gospodarji imajo tam zelo popolno živinorejo. Mi na Koroškem smo zaostali. Koroška, Štajerska in Solnograd prodajajo plemne vole. Zato želimo nemških kupcev. Tisto želijo naši živinorejci: da bi Nemci kupovali v jeseni, ko pride živina s planim in je je več na prodaj. Za bližno bodočnost je upati, da se bo po živini precej povpraševalo in da se bo cena držala, zlasti ker Italija naprej kupuje plemno živino za Abesinijo. Sicer so pa strokovnjaki zapazili, da trgovina z živino v štirih letih pojema in zopet raste. Za dve leti bi bilo po tem upati, da cena ne bo padala, ako kaj nepričakovanega in nepredvidnega ne pride vmes. Živinorejcu pa se mora priporočati, da izpopolnjuje svojo živinorejo; boljših, lepših krav potrebujemo, boljših, lepših juncev. Tukaj je treba iskati boljšega zaslužka ne v slučajnostih živinske trgovine.

Pšenična letina v Jugoslaviji. Letošnjo letino pšenice cenijo na okrog 250.000 vagonov proti 290.000 vagonov v l. 1936. Po odbitku za prehrano in za setev bodo proizvajalci pšenice imeli za prodajo okrog 125.000 proti 170.000 vagonom v l. 1936. Po današnjih cenah znaša to 2200 milijonov dinarjev, dočim je lansko leto po tedanjih cenah znašala vrednost pšenice, ki je bila za prodajo na razpolago, okrog 2300 milijonov dinarjev, čeprav je bilo 45.000 vagonov več pšenice za prodajo. Torej bodo letos proizvajalci pšenice dobili za pšenico skoraj toliko, kolikor so dobili lansko leto pri boljši letini, za kar se morajo zahvaliti letošnjim boljšim cenam.

Celovski trg. Cene preteklega tedna: Žito: pšenica 41—43, rž 28—30, ječmen 28—32, oves 27 do 29, koruza 27—28, grah 80—100, leča 80—100, zelen fižol 40—50, italijanski krompir 20 g za kg. Krma: sladko seno 7—8, kislo seno 4—4.50, slama 3.50—5 S za meterski stot. Mesni izdelki: goveja mast 3.50—4, prekajena slanina 3.20—5.20, surova slanina 2.60—2.80, svinjska mast 2.80—3 S za kilogram; zelje 60 g, liter smetane 2.40—4 S, mleka 44 g, kg skute 1 S, jajce komad 12—13 g, perutnina 2—3.50, race 3—4 S; trda drva 3—4, mehka 3—4 S. Živina: voli 0.80—1, plemenske krave 0.85—1.10, pitane krave 0.45—0.60, pitani prašiči 1.50—1.70, plemenski prašiči 1.60—1.80 S za kg žive teže.

ZANIMIVOSTI

Za kratek čas.

Miha: „Dobri prijatelji so lahko samo plešasti moški.“

Micka: „Zakaj pa?“

Miha: „Zato, ker si ne morejo skočiti v lase.“

Franc: „Ali ne živiš pri meni kakor v raji, Neža?“

Neža: „V enem oziru že, namreč v tem, da nimam česa obleči.“

Učitelj Tevžaju: „Že spet se nisi ničesar učil. Čemu pa imaš knjige?“

Tevžej: „Da ne nosim prazne torbe v šolo.“

Sodnik: „Obtoženec, vse priče govore, da ste bili v pretepu najhujši. Ali je res?“

Obtoženec: „Gospod sodnik, jaz sem le hotel napraviti mir.“

V 14 dneh iz kokoši petelin. Nek angleški časopis je te dni prinesel novico o čudnem pojavu v kokošnjem svetu. Kmet iz okolice Greenwicha je

